

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет
Кафедра землезнавства та геоморфології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА
(з відривом від теоретичного навчання)

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

10 Природничі науки
106 Географія
Магістр
Геоморфологія та палеогеографія
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	диференційований залік

Викладачі:

Лаврук Тетяна Миколаївна, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

Стецюк Володимир Васильович, доктор географічних наук, професор кафедри землезнавства та геоморфології, професор

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: **Лаврук Тетяна Миколаївна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

С. Бортник Сергій БОРТНИК
(підпис)

Протокол № 14 від «22» 06 2022р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол від «20» 08 2022 року № 6

Голова науково-методичної комісії Н. Корогода Наталія КОРОГОДА
(підпис) (прізвище та ініціали)

«20» 08 2022 року

ВСТУП

“Виробнича практика (з відривом від теоретичного навчання)” є однією зі складових комплексної підготовки здобувачів освітнього рівня магістр галузі знань 10 – Природничі науки, спеціальності 106 Географія, освітньо-наукової програми Геоморфологія та палеогеографія.

Дана практика входить у цикл обов’язкових навчальних дисциплін освітньої програми. Проводиться у 2-му семестрі 1 курсу навчання в обсязі 180 год (6 кредитів ECTS). Завершується практика диференційним заліком.

1. Мета практики – формування у студентів здатності розв’язувати складні наукові задачі та практичні проблеми при вивченні геоморфосфери та її компонентів, оволодіння сучасними методами, навичками, вміннями та способами організації праці молодшого наукового співробітника, закріплення на практиці здобутих під час навчання знань, формування професійних навичок і вмінь для прийняття самостійних рішень під час роботи в конкретних умовах, здобуття досвіду роботи у команді.

Базою для проходження практики є профільні установи у галузі геоморфології та палеогеографії, з якими Київським національним університетом імені Тараса Шевченка укладено відповідні договори.

2. Попередні вимоги до забезпечення проходження практики:

1) успішне опанування навчальних дисциплін, що викладаються на кафедрі землезнавства та геоморфології, проходження навчальних і виробничих практик під час навчання на освітньому рівні бакалавр;

2) вміння працювати із науковими, бібліографічними, картографічними, фондovими матеріалами за професійним спрямуванням, використовувати сучасні геоморфологічні методи дослідження;

3) знання основ системного, статистичного аналізу, володіння критичним мисленням, володіння елементарними навиками спілкування з колегами і фахівцями інших галузей знань.

3. Анотація навчальної практики. Виробнича практика (з відривом від теоретичного навчання) включає навчальну і методичну роботу. Навчальна робота передбачає ознайомлення з плануванням та організацією наукової роботи бази практики. Методична робота спрямована на збір та опрацювання необхідних для написання кваліфікаційної роботи магістра вихідних матеріалів.

У виробничій практиці умовно розрізняють два етапи: початковий (адаптаційний), який триває не більше тижня, і виробничий (польовий), що триває до кінця перебування студента на практиці.

На початковому етапі проходження виробничої практики студенти-практиканти ознайомлюються з структурою підприємства – місця проходження (бази) практики, основними напрямками його діяльності, методикою проведення науково-дослідницьких робіт тощо (залежно від виду і особливостей діяльності підприємства). Також на початку практики кожен студент-практикант одержує індивідуальні завдання, які він повинен вчасно, якісно виконати і оформити відповідно до вимог. Вибір тем для індивідуальних завдань студентів-практикантів здійснюється з урахуванням особливостей бази практики, побажань студента та рекомендацій керівника практики від кафедри, однак вони можуть коригуватися і змінюватися керівником практики від підприємства. Зміни фіксуються в індивідуальному щоденнику.

Кожен студент під час проходження практики веде щоденник, у якому фіксує всі види виконаних робіт, а також усі зміни індивідуальних завдань.

Студенти-практиканти під час проходження практики повинні строго дотримуватися правил охорони праці та протипожежної безпеки.

4. Завдання (навчальні цілі). Проходження виробничої практики спрямовано на набуття таких компетентностей:

Інтегральної: здатність розв'язувати складні задачі та прикладні проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Загальних:

- ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 5. Здатність працювати в команді.
- ЗК 8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Виробнича практика включає такі види діяльності студента-практиканта:

1) навчальна робота: ознайомлення з плануванням та організацією наукової роботи бази практики;

2) методична робота: під час проходження виробничої практики студент-практикант повинен зібрати і опрацювати необхідні для написання магістерської та науково-дослідницьких робіт вихідні матеріали. Збір останніх здійснюється за окремим функціональним напрямом діяльності підприємства. Вибір напрямку здійснюється з огляду на особливості бази практики, побажання студента та рекомендації керівника практики. Основна мета цього етапу практики – оцінка якості управління та досягнутих результатів за окремим функціональним напрямом діяльності підприємства (бази практики).

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	законодавчо-нормативні документи, які регулюють організацію і проведення діяльності профільного підприємства (бази практики)	співбесіда з керівником практики, індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль, залік	до 7 %
1.2	специфіку організації науково-дослідних робіт на профільному підприємстві (базі практики)			до 5 %
1.3	сучасні методи дослідження рельєфу та рельєфотвірних відкладів			до 5 %
1.4	основні форми й методи проведення самостійних наукових і практичних досліджень у професійній галузі			до 7 %
2.1	аналізувати практичний досвід фахівців професійної та інших галузей знань	індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль,	до 10 %
2.2	планувати етапи виконання робіт і самостійних досліджень з метою досягнення конкретних наукових і практичних завдань	консультація з керівником практики, контроль з боку керівника практики,	перевірка виконання поставлених завдань	до 15 %
2.3	організувати і проводити польові	індивідуальне	практики, залік	до 15 %

	та камеральні дослідження, застосовувати при цьому здобуті під час навчання теоретичні і практичні знання	навчання, самостійна робота		
2.4	аналізувати свою професійну діяльність, результати власних науково-практичних і науково-дослідницьких робіт, відповідно оформлювати їх	індивідуальне навчання, самостійна робота		до 12 %
2.5	визначати, науково обґрунтовувати, пропонувати способи і шляхи удосконалення роботи профільних підприємств	індивідуальне навчання, самостійна робота		до 8 %
3.1	здатність ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, вироблення навиків ефективної комунікації із колегами і фахівцями різних галузей знань, вміння комунікувати із широким колом слухачів	індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль	до 4 %
3.2	належне використання сучасних технічних засобів, новітніх методів дослідження у виробничій і науково-дослідницькій діяльності	контроль з боку керівника практики, індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль	до 4 %
4.1	здатність ефективно працювати як індивідуально, так і в команді, аналізувати власні здобутки і невдачі, робити відповідні висновки	індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль	до 4 %
4.2	використовуючи досвід, здобутий під час проходження практики, а також теоретичні і практичні знання, навиків і вміння, пропонувати власне бачення організації і управління профільного підприємства (бази практики)	індивідуальне навчання, самостійна робота	поточний контроль, самоконтроль	до 4 %

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				1					2					3		4	
	1	2	3	4	1	2	3	4	5	1	2	1	2					
ПРН02. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді.					+						+			+				
ПРН04. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах.																		
ПРН07. Брати участь у плануванні територій різного ієрархічного рівня.																		
ПРН08. Здійснювати дослідження природно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.																		
ПРН11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоecологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, рекреації та туризму.																		

7. Схема формування оцінки.

Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів виробничої практики визначається за результатами поточного контролю, перевірки виконання поставлених індивідуальних завдань практики. Питома вага результатів навчання (РН) у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання **1.1-1.4 (знання)** – до 24 %;
- результати навчання **2.1-2.5 (вміння)** – до 60 %;
- результати навчання **3.1-3.2 (комунікація)** – до 8 %;
- результати навчання **4.1-4.2 (автономність та відповідальність)** – до 8 %.

7.1. Форми оцінювання студентів.

Кількість балів, яку студент одержує за виробничу практику, є сумою балів, що були одержані при поточному контролі, за виконання індивідуальних завдань практики, підготовку матеріалів практики, оформлення кінцевого звіту.

Оцінювання за формами контролю:

Форми контролю	Сума балів	
	Min. – 36 балів	Max. – 60 балів
Поточний контроль	«1» x 4 = 4*	«2» x 4 = 8*
Виконання індивідуальних завдань практики	«5» x 4 = 20	«8» x 4 = 32
Підготовка матеріалів і звіту практики	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
*«1/2» – мінімальна/максимальна кількість балів, яку може отримати студент		

4 – мінімальна/максимальна кількість робіт чи завдань
4/8 – сумарна кількість балів, яку може отримати студент

Підсумкове оцінювання за виробничу практику проводиться у формі диференційованого заліку і представляє собою захист студентом його звіту за практику перед призначеною комісією або членами кафедри. Максимальна кількість балів, яку студент може одержати під час заліку, становить 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються на заліку – 24 бали, що становить 60 % від максимальної кількості балів, відведених на залік.

При простому розрахунку отримаємо:

	<i>Практика</i>	<i>Диференційований залік</i>	<i>Підсумкова оцінка</i>
<i>Мінімум</i>	36	24	60
<i>Максимум</i>	60	40	100

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.2. Організація оцінювання. Після закінчення терміну виробничої практики студенти звітують про виконання програми та індивідуальних завдань практики. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт, який разом з іншими документами (щоденником, відгуком керівника практики від підприємства, зібраними матеріалами тощо) подається на рецензування і оцінювання науковому керівнику виробничої практики від кафедри.

У звіті мають бути представлені відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань, розділи з охорони праці та техніки безпеки, висновки та пропозиції, список використаної літератури тощо. Оформлюється звіт за вимогами, встановленими програмою практики.

Звіт із практики студенти захищають перед комісією, призначеною завідувачем кафедри у складі керівників-організаторів практики від кафедри, або перед усіма членами кафедри. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки студента за підписами членів комісії.

Студенту, який не виконав програму виробничої практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Студент, який вдруге отримав негативну оцінку з виробничої практики, відраховується з університету.

Шкала відповідності

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
Зараховано	90-100
	75-89
	60-74
Незараховано	0-59

Програма виробничої практики

Організація навчальної, методичної, науково-дослідницької, виховної і організаційної роботи студентів-практикантів

Зміст і послідовність виробничої практики визначається програмою згідно з навчальним планом за такими напрямками.

Навчальний: поглиблення й удосконалення здобутих під час навчання знань з фахових дисциплін і встановлення їхнього зв'язку з практичною діяльністю, формування вмінь розробляти власні проекти у фаховій галузі.

Методичний: ознайомлення із напрямками діяльності молодшого наукового співробітника профільного підприємства, вдосконалення методичних і практичних здібностей до вирішення поставлених завдань, створення умов для розвитку здібностей і самореалізації у майбутній науковій діяльності, формування стилю наукового дослідження, потреби самовдосконалення та професійного росту.

Науково-дослідницький: формування у студентів-практикантів творчого й дослідницького підходів до майбутньої професійної діяльності, спостереження та аналіз керівництва науково-дослідною роботою та здобування навичок самостійної наукової роботи у фаховій галузі.

Виховний: ознайомлення з функціональними обов'язками молодшого наукового працівника, фахівця з управління природокористуванням, формування професійних умінь і навичок, необхідних для фахових комунікацій в науково-виробничому процесі, ознайомлення з формами громадської роботи на підприємстві, формування уміння працювати в команді та самостійно.

Організаційний: вивчення організації основних напрямів наукової і виробничої діяльності профільного підприємства, здобуття навичок самоорганізації в науково-дослідницькій сфері, формування власних професійних умінь і навичок, необхідних для взаємодії, спілкування і ефективної роботи в команді, розвиток особистісних якостей, необхідних у організації фахової діяльності, уміння аналізувати досвід і практику роботи фахівців професійної і інших галузей знань, власну професійну діяльність.

8. Структура навчальної дисципліни

Основні форми і план проведення виробничої практики

№ п/п	Проведення практики	Кількість годин
1. Навчальний напрям роботи		
1.1	Підготовчий період. Вибір профільної установи (закладу) проходження практики відповідно до поставленої професійної мети. Узагальнення основних рекомендацій керівника практики від кафедри щодо проведення виробничої практики.	10
1.2	Прибуття на профільне підприємство (базу практики). Знайомство з керівником практики від підприємства. Ознайомлення з правилами техніки безпеки.	10
1.3	Вивчення основних напрямків наукової діяльності закладу бази практики. Ознайомлення з функціональними обов'язками молодшого наукового співробітника і/чи фахівця з управління природокористуванням.	20
1.4	Виконання тематичних завдань керівника практики від підприємства. Вибір теми власного наукового дослідження.	30

2. Методичний напрям роботи		
2.1	Ознайомлення з особливостями методичної роботи молодшого наукового співробітника профільного підприємства, участь у розробці науково-методичних матеріалів у фаховій галузі.	20
3. Науково-дослідницький напрям роботи		
3.1	Участь у науково-дослідних роботах профільного підприємства (бази практики), проведення самостійних наукових досліджень за обраною темою.	30
4. Виховний напрям роботи		
4.1	Знайомство з колективом профільного підприємства. Спостереження за груповою та індивідуальною громадською роботою робочого колективу та участь у командній роботі.	10
5. Організаційний напрям роботи		
5.1	Ознайомлення з основними формами організації професійної діяльності співробітників профільного підприємства, участь у командній науковій, виробничій та громадській роботі.	20
5.2	Написання звіту про проходження виробничої практики.	30
	Всього годин	180

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ ЗВІТУ ПРО ВИРОБНИЧУ ПРАКТИКУ**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА****Географічний факультет
Кафедра землезнавства та геоморфології****ЗВІТ ПРО ВИРОБНИЧУ ПРАКТИКУ**

студента 1-го курсу магістратури
кафедри землезнавства та геоморфології географічного факультету

ПИЛИПЕНКА ПЕТРА ІВАНОВИЧА

Час проходження практики з _ _ _ _ _ по _ _ _ _ _ 20__ р.

Керівник практики:
Доц. Лаврук Т. М.

Київ – 20__

ЗРАЗОК СТРУКТУРИ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

1. Навчальна робота

1.1. Результати _____

_____

_____

2. Методична робота

2.1. Ознайомився(лась) з такими документами підприємства – бази практики: _____

_____

2.2. Ознайомився(лась) з основним напрямом науково-дослідної роботи підприємства: _____

_____

2.3. Розробив(ла) план магістерської роботи на обрану тему, зібрав(ла) матеріали та провів(ела) наукові дослідження для її написання _____

_____

2.4. Підготував(ла) статтю на науково-практичну конференцію за темою магістерської роботи: _____

_____

3. Організаційно-виховна робота

3.1. Брав(ла) участь у таких заходах, що проводились на підприємстві під час проходження практики: _____

_____

4. Висновки студента про проходження виробничої практики та зауваження

(Позитивні моменти практики та її недоліки) _____

_____

Підпис студента-практиканта _____ «__» _____ 20__ р. (дата)

5. Відгук керівника практики

_____

Дата «__» _____ 20__ р.

Підпис _____

Завідувач кафедри _____

РОБОЧИЙ ЗОШИТ виробничої практики

студента(тки) _____ курсу магістратури кафедри землезнавства та геоморфології
географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(прізвище, ім'я, по батькові)

час проходження практики з _____ по _____ 20__ /20__ н. р.

ЩОДЕННИК ПРАКТИКАНТА

№ з/п	Дата	Зміст роботи	Підпис викладача

Вказівки до планування і проведення виробничої практики

1. Для чіткої організації виробничої практики на весь її період студент в перший тиждень практики складає індивідуальний план, який погоджується викладачем – керівником практики і фіксується у робочому зошиті. Він передбачає планування навчальної, методичної, організаційно-виховної та інших видів робіт згідно з програмою практики магістрів.

2. Студент-практикант веде щоденник практики. У ньому робляться записи про виконану під час практики роботу (навчальну, науково-методичну, організаційно-виховну та ін.). Щоденник перевіряється викладачем, керівником студента-практиканта.

Література для виробничої практики підбирається індивідуально, відповідно до місця і району проходження практики, а також залежно від індивідуальних завдань студента-практиканта і виду запланованих робіт.